

קודש הילולים
תורה | צדקה | חסד

להפצת תורתו של הגהיק
רבי הלל פאלאק זצלה"ה
אבדיק סאטערענגען
בעל הקודש הילולים

פרי קודש הילולים

בס"ד | יום כיפור תשפ"ה | גליון מס' 133 | שנה ג'

דברי תורה עפ"י הספה"ק "קודש הילולים"

מעלת התשובה הבאה באיתערותא דלתתא

אמר רבי עקיבא, אשריכם ישראל, לפני מי אתם מטהרין, מי מטהר אתכם, אביכם שבשמים וכו'. מה מקוה מטהר את הטמאים, אף הקדוש ברוך הוא מטהר את ישראל (יומא פה, ב).

הנה התשובה היא על ידי השי"ת, אלא שההתחלה היא באתערותא דלתתא, שישראל מתעוררים לתשובה, ו"הבא ליטהר מסייעים אותו" (שבת קד, א), "האדם מקדש עצמו מעט, מקדשין אותו הרבה וכו'" (יומא לט, א). ואם ח"ו האדם אינו מתעורר באתערותא דלתתא, ואינו שב בתשובה מעצמו, אזי גם התחלת התשובה היא מלמעלה, כמאמר חז"ל (סנהדרין צז, ב) "הקב"ה מעמיד להן מלך שגזרותיו קשות כהמן, וישראל עושין תשובה ומחזירין למוטב".

זה באור המשך דבריו, "מה מקוה מטהר את הטמאים", "מקוה" דווקא ולא "מעייין", הגם שהוא מטהר יותר [דלטומאת זב לא מהני מקוה אלא מעיין (ויקרא טו, ג)]. כי המקוה תחילתו במעשה בני אדם, שחופרים את בור המקוה, וסופו בידי שמים, כי מי המקוה צריכים להיות מי גשמים, היורדים על ידי הקב"ה, מה שאין כן המעיין שכולו בידי שמים. ועל זה אמר רבי עקיבא, "אשריכם ישראל", כאשר טהרתכם היא כמקוה, שתחילתה באתערותא דלתתא.

(ח"א שנט, ח"ב רסב)

זוהו שאמר רבי עקיבא, "אשריכם ישראל", אם "לפני מי אתם מטהרין, מי מטהר אתכם, אביכם שבשמים". דהיינו שתחילה אתם מטהרים עצמכם

לשוב בתשובה על העבירות שאדם דש בעקבו

פי ביום הזה יכפר עליכם לטהר אתכם מכל חטאתיכם לפני ד' תטהרו (ויקרא טז, ל).

יש לעורר ביותר לשוב בתשובה, בחרטה על העבר ובקבלה על להבא. וזהו "מכל חטאתיכם לפני ד'", היינו החטאים אשר לפני ד' הם חמורים, אף על פי שבני אדם דשים בעקביהם ומזלזלים בהם, "תטהרו" גם עליהם תשובו בתשובה שלימה.

(ח"א שס)

ישנם חטאים שהכל מבינים שהם חטאים ונזהרים בהם, וגם אם ח"ו נכשלים, שבים בתשובה ומתחרטים עליהם. אולם יש עוונות הנראים כקלות, כגון לשון הרע ורכילות, שהם עבירות שאדם דש בעקבו, אבל אצל הקב"ה הם חמורות ומעכבים את התשובה (עיין רמב"ם פ"ד מהל' תשובה), ועל עוונות אלו

הטעם שביום הכיפורים קוראין בתורה בפרשת מיתת בני אהרן

מוציאין שני ספרים, בראשון קורים ששה בפרשת אחרי מות וכו' (או"ח תרכא, ס"א).

בציודו, מתו נדב ואביהוא שהיו גדולי הדור, ועל ידי זה התקדש שם שמים, כדכתיב (ויקרא י, ג) "בקרובי אקדש", שנשאו כולם ק"ו בעצמם, שאם הם לפי מדריגתם הגדולה נתפסו על עונם, כל שכן האומר "אחטא ואשוב, אחטא ואשוב, אין מספיקין בידו לעשות תשובה" (יומא ט, ט).

וכך גם ביום הכיפורים שזוכים לכפרה, יש ללמד לבני ישראל, שכל האומר "אחטא ויום הכיפורים מכפר, אין יום הכיפורים מכפר" (שם).

זהו גם הרמז במה דאיתא בזהר הק' (ח"ג נג, ב עיי"ש), שכל המצטער על מיתת בני אהרן או מוריד עליהם דמעות, מוחלין לו על עוונותיו. ולהאמור, היינו בלוקח מוסר ממייתתן ונותן אל לבו לשוב בתשובה שלימה ולא לשוב לחטאו, שאינו אומר "אחטא ויום הכיפורים מכפר", ובאופן זה ודאי יום הכיפורים מכפר, ומוחלין לו על כל עוונותיו.

(ח"א שטו, שי)

עיינ במפרשים, שביארו מאיזה טעם קוראין בפרשת מיתת בני אהרן. ואיתא במדרש (ויקרא רבה כ, יב; וז"ה בירושלמי יומא א, א), "בא' בניסן מתו בניו של אהרן, ולמה מזכיר מיתתן ביום הכיפורים, אלא מלמד, שכשם שיום הכיפורים מכפר כך מיתתן של צדיקים מכפרת". ולכאורה קשה, והלא היו בכלל ישראל עוד צדיקים שמתו, כמשה ואהרן, ולמה מזכירין דווקא את בני אהרן?

ונראה לבאר, דהנה ביום הכיפורים זוכים ישראל לכפרת עוונות, ויש לחשוש שלא יבואו לומר, "אחטא ויום הכיפורים מכפר".

וכן היה ביום הקמת המשכן, שזכו ישראל לכפרה על העוון החמור של העגל, וזכו מחדש להשראת השכינה, והיתה סכנה שיראו שאף החוטא יכול לכפר עוונו ויאמרו "אחטא ואשוב". ולכן דווקא ביום שמחה זו, שסכנתו

1. א"ה. עיינ במפרשי המדרש והירושלמי שביארו מימרא זו, שהשאלה היא למה הזכרה מיתתן בפר' אחרי, ששם מיירי בעבודת יום הכיפורים. אבל רבינו מפרש, אמאי מזכירין מיתתן בקריאת התורה דיום הכיפורים, ולכן הקשה את קושייתו. ואכן כן מצינו בזה"ק (ח"ג נג, ב), "בהאי יומא דכפורי אתתקן למקרי פרשתא דא, לכפרא לישראל בגלותא, בגין דא סדרא דימא דא הכא אסתדר, ובגין דמיתתהון דבני אהרן מכפרא על ישראל וכו" עיי"ש.

"וזאת באתי לרשום איזה ליקוטים למען ירוץ הקורא, ולאמר בשבילי איזה דבר בכל שבוע..."
"ואולי אם המצא תמצא איזה דברי אגדה אשר ראוי לאמרם בשבילי, אולי אבנה גם אני בעבורכם..."
שם בהקדמה

דברי תענוגים

מאת רבינו בנימין וואלף בן רבינו יואל זצ"ל רייכלס אב"ד שאפי, חותנו של רבינו הילל הזקן זצ"ל אב"ד אייבשיץ

משמעות שינוי השם כאחת מדרכי התשובה

אלא אפשר לפרש על פי מאמרם (שם ל:), "אם פגע בך מנוול זה משכהו לבית המדרש". כי כח התורה משבר את כח היצר הרע, ומבטל עצתו והסתותיו. ולפי זה הכי פירושו, "אם רואה אדם שיצרו מתגבר עליו", ואינו יוכל לנצחו. "ילך למקום שאין מכירין אותו", היינו לבית המדרש, כי שם אין מכירים את היצר הרע, ואין לו שם מקום. ואז יוכל ללמוד תורה, "וילבש שחורים ויתכסה שחורים", היינו על דרך שאמרנו (סנהדרין ק), כל המשחיר פניו על דברי תורה בעולם הזה, הקב"ה מבהיק זיוויו לעולם הבא. והתורה מגינא ומצלא מיצר הרע (סוטה כא), וזהו, "ויעשה כמו שלבו חפץ", היינו את רצונו האמיתי, לנצח את היצר הרע. "ואל יחלל שם שמים בפרהסיא", שאם לא יעשה כן, אז יעבור עבירה ח"ו בפרהסיא ויחלל שם שמים.

וזהו שאמר הכתוב, 'לא יקרא לך עזובה', דקודם שהלך לביהמ"ד ללמוד נקרא 'עזוב', כמו שכתוב (עי ספרי עקב, מח: רש"י דברים יא, ג), 'יום תעזבני יומיים אעזבך'. משל לשנים שהולכים ומתרחקים זה מזה, זה למזרח וזה למערב, עד שהלך זה מיל וזה מיל, נמצאו רחוקים זה מזה שני מילין. אבל עכשיו, כאשר הולך לביהמ"ד, 'לא יאמר לך עוד עזובה וגו' כי לך ייקרא חפצי בה', היינו כמו שנאמר (תהלים א, ב) 'כי אם בתורת ה' חפצו'. וזהו גם דעת היש אומרים, אף שינוי מקום, כלומר שיילך לבית המדרש, למקום שאין מכירים בו את היצירה, ויעסוק בתורה.

ובנו ממך חרבות עולם וגו' וקרא לך גודר פרץ (ישעיה נח, יב: הפסות יד"כ).

איתא בגמרא (ראש השנה טז:), אמר רבי יצחק, ד' דברים מקרעין גזר דינו של אדם, צדקה, צעקה, שינוי השם, ושינוי מעשה. ויש אומרים, אף שינוי מקום [ז"ל הרמב"ם (פ"ב מהל' תשובה ה"ד), מדרכי התשובה, להיות השב צועק תמיד לפני השם בבכי ובתחנונים, ועושה צדקה כפי כחו, ומתרחק הרבה מן הדבר שחטא בו. ומשנה שמו, כלומר, אני אחר ואיני אותו האיש שעשה אותן המעשים. ומשנה מעשיו כולן לטובה ולדרך ישרה, וגולה ממקומו, שגלות מכפרת עון, מפני שגורמת לו להיכנע ולהיות עניו ושפל רוח].

והנה אחת מדרכי התשובה היא "תשובת הגדר" (רוקח הל' תשובה; הובא בשל"ה הק' מסכת ר"ה), שיגדור עצמו אף מן ההיתר, כדי שלא יבוא לידי גוף האיסור. ושינוי השם מכוון כנגד תשובה זו, שנאמר 'וקרא לך גודר פרץ'. ויקרא כן, תחת שהיה נקרא תחילה פורץ גדר, כמו שדרשו רז"ל (שבת קי. ע"ז כז:), את הפסוק (קהלת י, ח) 'ופורץ גדר ישכנו נחש', על מי שעובר על גדרים וסייגים. ועל זה נאמר (ישעיה סב, ב), 'וקרא לך שם חדש אשר פי ה' יקבנו וגו' לא יאמר לך עוד עזובה וגו' כי לך ייקרא חפצי בה'.

והיינו כמו שאמרנו רז"ל (קידושין מ), אם רואה אדם שיצרו מתגבר עליו, ילך למקום שאין מכירין אותו וילבש שחורים ויתכסה שחורים, ויעשה כמו שלבו חפץ, ואל יחלל שם שמים בפרהסיא. ורבים תמהו (ע"ש בתוס'), היאך הותר לו ח"ו לעשות עבירה כמו שלבו חפץ.

יומא דהילולא

ביום הקדוש י' בתשרי חל היארצייט של רבינו איצק בן רבינו ליזר זצ"ל פולק, אב"ד דק"ק גייא, אביו של רבינו הילל הזקן אב"ד אייבשיץ (אביו של רבי אליעזר מנייטרא, אביו של רבינו הגה"ק זצ"ל) נלב"ע ביום הקדוש תקכ"א, ונטמן בביה"ח הישן בפרעשבורג (כיום ברטיסלביה שבסלובקיה).
ערב השמדת הקהילה הועברו משם רוב הקברים, בלי המצבות, לבית החיים החדש, למעט ציונו של מרן החת"ס ועוד אחדים מגדולי העיר.
קווים לדמותו נכתבו בגליון 81, המעוניין לקבלו יפנה למערכת.
זכותו תגן עלינו ועל כל ישראל, אמן.

דברי ברכה מזל טוב לצאצאי רבינו הגה"ק זצ"ל

הרה"ג ר' משה פולק הי"ו ולחתנו הרה"ח ר' ישראל פולק הי"ו
להולדת הנכדה-הבת תחי'

יהי רצון שיזכו לרווח מכל יוצ"ח רב תענוג ונחת דקדושה
לתפארת אבות, הם וכל משפחתם, ויתקיים בהם במהרה
"בגלל אבות תושיע בנים ותביא גאולה לבני בניהם", אמן.

נא להתפלל וללמוד לזכות
הרה"ח יואל בן חוה גיטל הי"ו
לרפואה שלימה במהרה בתוך שאר חולי ישראל

לעילוי נשמת
הרה"ח מרדכי ב"ר ארי' הערשקאוויטש ז"ל
נלב"ע ג' תשרי תשפ"ד
ת נ צ ב ה

הודו לדי' כי טוב כי לעולם חסדו

הנני להודות על חסדי שמים המרובים ולכל המתפללים לרפואתי. איחוליי לכולם שתזכו לגמר חתימה טובה.
בהוקרה והכרת הטוב גדולה
דוד צבי בן פרידה אסתר וידר

"עיקר כיבוד אב ואם לעשות רצון אבינו שבשמים כי זה נחשב לאבות
כאילו המה עושים, והעיקר לקבוע עתים בכל יום ויום לתורה..." (שם)

"...מי שזכה להיות לו בנים וחתנים צדיקים וכו' המעשים שלהם יהיו לו
למשען בעולם הבא וכו' ואין לנו חסד גדול מזה..." (קדוש הילולים בהקדמה)